

PROZA

Andrej Skubic

Dolga in žalostna pesem

»Vsakdo že čaka, skoraj prišla...« je rjul Bojan B. in se počasi, loveč ravnotežje, sprehajal od niže ležečega dela gugalnice proti višjemu, skrbno pazeč na trenutek, ko se bo teža pod njegovimi koraki prevesila, in bo moral po vseh pravilih svoje silne pijanosti zgrmeti na tla kot meteorit, »...bo Stellamaris s sadeži morja!!!«

Johnny Walker v parku pred Kersnikovo, himna nočne Ljubljane, zima 1990; zraven spadajo še modrikasti, vlažni dimi bonda v mrzlem zraku, cedeči se ostanki megle po nezasneženem asfaltu, veliko žveplovega dioksida in seveda pričakovanje, ki polni pljuča kot stisnjena elektrika predolgega časa čez dan. Pričakovanje, seveda, pričakovanje, ki se vleče od tistega prvega topota škornjev po tlaku do bučanja prometa, prvih požirkov piva in prvega krohota in velikih dimov, žvečenja trdega viskija in prvih taktov grmenja The Pixies in Patti Smith; kravjih požirkov piva, žicanja cigaret, drvenja po pisti poblaznelega nabijanja v ritmu in jutranjih vlakov, ki odpeljejo v dan, siv in noro pisan od utrujenih možganov in podrkavanja novih minut. In Gorazd P., ki se za piramido iz skrbno olupljenih hlodov veselo natika z Mojco G.; in prizori padanja s stolpnic, ko ti lasje tako lepo vihrajo v vetru in slepijo pogled (posebno, če imaš tako dolge in ravne kot Bojan M.); in vožnja z avtom, kdove kam, na žur, to je konec koncev še najmanjša skrb – važno je le, da se iz kasetarja slišijo The Cure («I will always love you«, pravijo) in da so na zadnjem sedežu stisnjeni trije, čez kolena jim leži Miranda P. in si podajajo steklenico konjaka; vsekakor, nekje spredaj je morje ali Španija ali Grčija, iz jutranje megle se izvija dan in s prašno, hladno travo oblizuje kožo na prsih; cigaretne ogorek vrže skozi okno in vsaj za trenutek pozabiš na nevarnost gozdnih požarov; *the night is young*, bi rekel umetnik in jo v zanosu objel z obema rokama. Slišiš lahko medlo brenčanje barv, pravzaprav je vse zelo temnomodro, le neonske luči kažejo s prsti proti tvojim očem v raznih odtenkih. Zelo svetla, modrikasta zelena, blizu nje rubinsko rdeča; in še malo dalje turkizna z žareče rumenim letalom JAT-a, ki jo prečka. Kdove kam. Ne tja kot mi.

Ne, ne tja. Gorazd P. bi rad šel v Grčijo. Rad bi spet ležal na hrbtu pod kamnitim zidom in molil noge v zrak, navihano opazujoč obraze, ki hodijo nad njim. Skrivljene od tequila slammerja. Odganjal preveč uslužne Francoze, ki bi ga radi spravili v vertikalno.

Potem so tu še druge želje, Bojan M., Bojan B., Mojca G., Miranda P.; Saša S., pa seveda tudi jaz, Tomaž S. Kaj bi si želel jaz, to je zdaj vprašanje. Želel bi si vohati, videti, slišati, tipati, okušati; čutiti. Želel bi si izpolniti ta svoj črni aisthesis do vrha razumevanja, ki ga je moje od Ljubljane požrto telo sposobno sprejeti. Ars vivendi; razbrizgati se po nočnem asfaltu kot sperma samega boga (če ga je še kaj ostalo), piti žveplov dioksid, zdrtsati svoje usnje in zadržge ob koži nič hudega slutečih nočnih srednješolk v žrelu razstavišča, ki ga odpira četrtek (ali sobota).

Sanje so narejene iz iste snovi kot dnevi; katera je zdaj ta snov, to je tudi problem. O tem vam bo govoril Gorazd P., ki oboje dobro pozna.

»Potem smo morali, jasno, bežati,« razlaga in pije iz steklenice 0.75 s kvadratastim profilom, »gonili so nas kot zajce. Tadeja so ujeli; garbali so ga kot merjasca; mislil sem že, da ga bodo fentali...«

»Jaz sem tekel skozi grmovje, da sem bil ves opraskan,« pravi Bojan M. »Potem sem zgrmel v morje. Še dihati si nisem upal; bal sem se, da so slišali čofot, pa ga niso. Kakih dvajset minut sem ždel v tisti mlačni vodi, in potem sem se zagledal v zvezde. Vse polno jih je bilo. Kar vrtele so se mi pred očmi...«

»Dokler se nisi skoraj utopil – poznamo to,« je dodal Gorazd P. In diskusija se nadaljuje. Pijem viski in zrem nekam navzgor. Ne, nocoj zvezd ni, pa tudi lune ne. Nad parkom se kot na risbah za vaje iz perspektive oddaljujejo luči stanovanj v blokkih. Ljudje še ne spijo. Ko bomo mi odhajali domov, bo že svetlo. Toplosiva barva bo povsod, po njej se bo mazala hladna rjavina neprespanega alkohola. In prijetna utrujenost po krvavi vročini razmiganih teles.

Ja, poznamo morje. Poznamo tisto strupeno modro planjavo, od katere piha zdaj vroč jugo, zdaj hladna in suha burja, ki šteje kosti pod razparano majico; poznamo grmičavi vonj suhe rdeče zemlje in skal, aromo travarice in »karlovačkega« piva; poznamo tisti čudni zven kitare, ki za razliko od veselega nabijanja na ljubljanskih žurih dobi skoraj obvezno otožen, rekel bi – kozmičen prizvok. Seveda je tu še obvezna limonada obalnih zabavišč in skupine Magazin, bežanja pred veselimi domačini, ki pa dajo zadnje čase Slovincem mir. Tu so še stiskanja pod zvezdami, tako značilni stereotip romantike; tu so še fuki pod zvezdami, na s slano mokroto izprani mivki otočkov, ki jih napravi oseka. Na morju se da doživeti malo morje veselih in prijetno otožnih stvari. Da se uživati v laneno svetli barvi od sonca pobeljenih las pijanih srednješolk. Da se o teh stvareh še in še razkladati, medtem ko grenko krvava rjavina viskija vabi med ozke, iz hrupa cirkularke postavljene stene K 4. Renesansa mladosti, ustoličene v starem Študentu, FV-ju,

starem K 4, DMŠ-ju, v klubih legendarnega četrtega bloka študentskega naselja. Ne prepevamo več Black Sabbath po ulicah Šiške, ne pijemo več ruma in ne pobiramo zob po Knafljevem prehodu; po orgiastičnosti starega veka in po mračnem srednjem veku vojske in mesecev zamornosti po njej je, kot sem dejal, prišla renesansa. Requiem in Pixies, čaj, kadilo in viski, poezija in pisane barve nas spravljajo v svetlobo skladnosti s samimi seboj, sluzast nočni veter pa nas odnaša v neke druge čase, ko je bilo morda še vse drugače. V čem je lepota? V doživetju tega. Peklensko te federira po resničnosti gor in dol, Dali je že vedel nekaj o tem, Borges pa še več. Živel Borges, živila renesansa; in nekateri torzi znajo biti lepši od vseh viktorijanskih veledel skupaj, kajne?

»Pangalaktični grlozez,« se je krohotal Bojan B., »pangalaktični grlozez, to ti je pijača, ho, ho, ho, ho, ho...«

»OPRAVIČUJEMO SE ZA NEVŠEČNOSTI,« se je spakoval Gorazd P. »To je zadnje sporočilo bogov, ki so ga pustili svojemu stvarstvu.« Resnično, kakšno drugo pa naj bi bilo? Človek bi rad bil takle Zaphod Beeblebrox, to ima neki smisel. Poezijo je treba živeti, tudi to sem nekje slišal. Takole; če rečem – nočaj je nebo sivkasto oranžno in sluzasto, mestu iz ust smrdi po alkoholu, ampak Patti Smith je vroča, kot bi te njeno strastno nabijanje vabilo med rjuhe v njeni razmetanih steklenic, pepelnikov in še česa drugega polni sobi, ne, to še ni poezija. Če rečem:

»Na smetanasti belini sta dva safirja.

Naokoli rjavo, izbokline, rožnata podolgovata odprtina.

Poraslo, njiva osušenega lanu, slap zlate, spodaj morda neka bluza, ne vem.

Kavbojke, usnje nekih črnih škornjev;

menda so taki kot moji, samo malo bolj ženski, tako si mi rekla.

In 12.48 ponoči; gluhoti, poltema, malo pred polnočjo rišem tega plahastega Picassa v zrak.

Še malo in bom spal.

John Donne, svoje vrbaste prste steguješ do mojih črev,«

ne, tudi to še ni poezija. Poezija postane šele takrat, ko to prebereš in DOŽIVIŠ, ko se vtisne v razmehčan beton tvojega obstoja in s tem zaživiš, opojno, novo, osvežujoče; ko vstopi vate in pretrese preležani smrad dolgača in samozadovoljstva, takrat je to poezija, tisto življenje, ki ga te besede zbudijo v tebi, to je poezija; in tisto, kar lahko vstopi vate, je lepo. A – mnogih besed je kmalu preveč, držati se srede je bolje, je rekel Lao Ce. Tisoči vročih in norih krajev so raztreseni po tisočletjih

zgodovine človeštva. Rad bi bil tam; morda sem bil tam, ne vem. Nekaj teh krajev je, ki me zlasti privlačijo; morda sem bil res nekoč tam. Španska državljanska vojna – kot doma sem se počutil v branju o brezi-zhodni, brezsmiselni grozi klanja brez izjeme in brez ujetnikov, sanjalo se mi je že o tem. Včasih sem pred tem klanjem v sanjah bežal; zadnjič pa sem se že branil, in to presenetljivo dobro. Morda bi rad propagiral mir, skoraj prepričan sem o tem, čeprav se po drugi strani zavedam, da je tudi to klanje neka vrsta igre, v kateri se doživi toliko stvari, ki se jih drugje ne da. S tega stališča razumem poklicne vojake. Tako kmalu ugotovim, da ne morem zagovarjati nobene stvari in nobene ideje; nobena nima več smisla kot druga. Propagiram lahko le doživljanje vsega tega. Na primer: Bojan B. je ravnokar zgrmel z gugalnice. Zagugal se je na eni nogi, se nagnil nazaj, v obrazu mu je zazijala brezoblična rdečkasto temna luknja, potem se je počasi, kot v upočasnjem filmu, ob taktih Ode radosti na sedemnajst obratov ves poševen in razkrečen odpravil na razbijajoče, zamolklo potovanje proti tlom. Butnil je zares kot meteorit, pesek je špricnil v zrak, butnilo je in zaklelo, z vseh strani pa se je zaslišal divji krohot. Bojan M. mu je nazdravljaval z viskijem, Saši S. se je iz ust valil modrikast dim, ko se je smejala, da je odmevalo v nočnem parku (ponoči še tako tih glas nekako desetkratno pridobi pri glasnosti; človek si neka-ko ne upa niti normalno glasno govoriti, da ne bi skrunil tišine, ki daje občutek, da se je cel svet spremenil v velikansko gotsko katedralo). Dogodek je bil vesel in topel, debel in srečen, morda z izjemo Bojana B., ki se je s kletvicami in muko pobiral s cedecih se peščenih tal.

»Ne razumem tega,« je momljal, »videl sem, Nadia Comaneci je to izvedla kot za šalo... Vaditi bo treba še malo.«

»Tako, tako,« ga je opogumljajoče trepljal Gorazd P. »Samokritika in vztrajnost, to je pot k uspehu. In seveda pogum...« Ja, pogum. Toliko je že povedanega o tem, da sploh ne vem, kaj bi bilo še dodati. Morda tisto: pogum je okus, ki se ga človek privaja, kot okus kaviarja (pravi Erica Jong). Zakaj mi je tako vseč ravno ta definicija? Zato, ker jo čutim na jeziku, ker čutim, kako se topi na njem in pušča za seboj blagi okus slanih, nikoli rojenih ribic. Pa še nekaj – kaviar je lahko rdeč, črn ali siv. Tudi pogum ima lahko več barv in ima svoj značilni duh. Duh, ki spominja na razkošje, na šampanjec ali na dobro črno primorsko vino. Pravzaprav ima lahko vsak nov dan svojo značilno barvo in razkošen šampanjski okus, in še zlasti vsaka noč – recimo nocojšnja.

»Gremo noter,« je malce zdolgočaseno predlagal Bojan M. Noter? Ja, zakaj pravzaprav ne. Viski je izpekkel naša grla iz steklenice in že počasi greje lenobne žile. Taka mešanica je nepredvidljiva; lahko te z močjo očetovske roke pahne na klop in te uspava v ritmu glasbe, lahko eksplodira in razmeče tvoje ude po plesišču; lahko ti izpere glavo in jo pusti prazno kot tabula rasa, lahko izlije vse, kar je v njej, skozi jezik, ven, v ušesa vročekrvnih prebivalcev noči, s katerimi prijateljuješ.

Gorazd P. se z Bojanom B. prepira o obstoju duhov. Bojan B. mu zatrjuje, kako je že sam doživel, da so se duhovi oglasili; Gorazd P. se mu smeji in ga zbada, da so morali tisti duhovi priti iz steklenice sadjevca. Nazadnje si za razsodnika izbereta Mojco G. Ta odločno zmaje z glavo.

»Ne verjamem, da duhovi obstajajo. Ne verjamem, da ne obstajajo. Trdno verjamem v to, da ne vemo, če obstajajo ali ne.«

Ta postmoderni odgovor nas je zazibal v smeh. Pred nami se je iz teme razcvetela stavba K 4. Mračna, visoka, z zidarskimi odri obdana; nekje v njenem dnu je zijala bleda vagina kluba, ki vase vabi prezeblo, sluzasto, omotično vročekrvno noč. Mi smo prezebela, sluzasta, omotično vročekrvna noč; grom imamo v glavi, čaka, da sreča brata nizdol umazanih, vlažnih stopnic. Seveda, prej je treba še kupiti karte in se izmuzniti mimo brutalnih, kot čuvajski psi režečih redarjev. Pa to je hitro mimo. In že smo tu – v peklju.

Iz zvočnikov se zliva bobnenje vrtoglavih krikov. Iz stranišča zelenkasto diši. Za šankom natakari in simpatični natakari nudiijo pluralizem kristalno čistih pijač. Celu čaje ponujajo; pisane kockaste škatle, obetajoče vroč dih rdečkastorjave barve. In jasno morje piva, vino, sokovi, martini; moje srce je oliva, ki se rdečkasto tre ob kristale ledu v kozarcu, iz katerega pije punca mojih let za šankom; slapovi bledega lanu ji silijo čez ramena. Res, opojno diši, malce se že ziblje nad svojim kozarcem, ki ji ga je plačal frajer s prečko poleg nje. Menda jo osvaja; ne bo mu uspelo. Ušla mu je v neki drug svet, kamor si on ne upa. Odšla je v svet šumov, ki votlijo lobanjo, ko se le še ziblje nad svojim kozarcem. Morda jo bom še kaj srečal ta večer.

S hladnim pivom v roki se odpravim proti plesišču. V senci tujih obrazov opazim Bojana B., že razmiguje svoje na sluzastem pesku obtolčene kosti. V vrtincu se preobrača mladost, spušča mehurčke, ki se mi nabirajo pod spodnjo veko. Vsi ti ljudje so neznansko simpatični. The Mission jih obračajo okoli in okoli, divjajo in ne čutijo ničesar več – oziroma čutijo, čutijo še kako dobro, a ne več tukajšnjega, ne zdajšnjega... Zanimivi so učinki, ki jih ima zvok na človeški organizem – v veselje ga pošlje, zvrtil ga; kraljestvo aisthesisa, o katerem nevro-psihologi tako preklemsko malo vedo, da so že kar smešni – in Sisters of Mercy mi spodnesejo tla izpod nog, pivo brizga iz steklenice. »Oooh, let's live for today...« »...I will ALWAYS love you...« »... oooh, let's live for today...« Prezare, ki dajejo okus po varnosti, so neznansko prijetne, če se po nerodnosti ne nasloniš nanje. Torej, prvo pravilo: NE BODI NERODEN... Gorazd P. se v kotu zalizuje z Mojco G., kot bi jo hotel povaljati kar med sestrami usmiljenkami, ki se živahno kobacajo po plesišču v manjših skupinah. Ne, on že ni neroden. Pravi užitek ga je gledati.

Cigaretni dim mi liže oči. V njem je nekaj nežnega. Naj bo, ne zamerim. Skrivaj mu pošljem poljub, odkolobari pod strop. Scena se umirja.

Piva na žalost zmanjkuje; te preklemske flaše gotovo puščajo! bi najraje vzkliknil. Prihaja moja pesem. Kmalu bo tu. Aha, tu je. Patti Smith – Gloria. Prižgem postorgazmično cigareto in se topim v valovih pomenskih impulzov. Ta glas je poezija. To pivo je poezija – kaj vi, ki to berete, veste o tem! Cuzate kapljice sočnega mozga iz kosti požrtih besed. Nisem jih požrl jaz, jaz le preobračam kosti in skušam sestavljati okostja dinozavrov. Kajti dinozavri so prijetne živali, še nikoli jih ni nihče videl. Dinozavri so tipični literarni junaki.

In potem – vrhunec večera, izmed postav ob plesišču se omoitično izmota moja lanenolasa princesa in se počasi odpravi proti klopem ob zidu. Nemudoma se odpravim tja, da jo še pravi čas prestrežem, ko se sесе nanjo. Začutim njeno glavo v dlaneh. Res, dobro je zadeta. Sedim na klopi, steklenica z dvema prstoma piva na desni, princesa na levi in se mi nagiba v naročje. Počasi, malo nerodno obrača glavo in se od spodaj zazira vame. Se smehlja. Oči ima kot dva turkiza.

»Ime mi je Tadeja,« pravi. Spomnim se na Slavka Gruma in pomislím, da ji to ime nikakor ne ustreza. Ne, ona že ni Tadeja.

»Neumnost,« pravim in ji umaknem lase s čela. »Nisi Tadeja. Nekaj svetlega si, Lana ali še svetleje. Ja, Lana ti je ime.«

Zvoki teme se obračajo nad nama. Plesišče je za spoznanje bolj prazno. Na drugem koncu prostora se kot v upočasnjem filmu giblje Bojan M. Lana spi. V spanju mi cuza prst. Princeska. Lepa je kot Dalije-va slika. Lanen led imam v naročju.

Kot mogočne bojne ladje valovimo po razburkani noči, meljemo temo pred seboj. Noč se preveša v drugo polovico. Na plesišču se menjajo pesmi, menjajo se obrazi. Okoli se kot skozi motno steklo pripognjene gibljejo slike figur s steklenicami piva v rokah. Šepetam, Lana poslušá, čeprav spi. Vem, da se je vsa spremenila v uho, tukaj ni pomote (ne, tukaj ni brutalnih šal, kot je tista, ko so mladi mamicí povedali, da je njen sin spaček, ki nima ne rok, ne nog, nima trupa, celo glave ne; in ko so ji ga končno pokazali – bil je eno samo velikansko uho – in je zajokala – o moj ubogi cukrček mali – so ji rekli, nima smisla, gospa, saj vas ne sliši – gluh je). Poslušá moje zgodbi. Razlagam ji nekaj o zimi, o snegu, o predirni belini, vonju po ledu v zraku – res, kako diši led po tleh pozimi –, potem o viskiju, o njegovi oranžnorjavi barvi in ostrem okusu; vseč ji je, čutim, da mi prede v naročju kot mačka. Rad imam mačke, tako jebivetske živali so, kot da se posmehujejo samemu bogu. Ne maram ljudi, ki sovražijo mačke; bodisi da so ljubosumni nanje, bodisi da se počutijo manjvredne v primerjavi z njimi, popljuvati pred njihovo neskončno svobodo brez predsodkov. V vsakem primeru – podgane. Lana se strinja z mano. Ona je mačka. Tiste vrste ženska je, ki je kljub svetlim lasem in turkizno steklenim očem po koži zagorela – to kar čutim, to se čuti, to izžareva skozi obleko in greje moje noge. Samo da ne boš bruhala, Lana, to pa ne. Tega pa ne smeš.

In vrtimo se v kupoli noči kot v gigantskem planetariju – nekateri

planeti, nekateri lune, nekateri kometi. V stiski drhtenja fuzije, ki nam daje toploto, srkamo pivo in viski. In vse bolj zmrzujemo. Pa nam je všeč; je – avantura. Kot na krovu vesoljske križarke Enterprise – ne, kot na krovu ladje Zlato srce. Če me hočete za junaka kake tisočletne literarne umetnine, hočem biti Zaphod Beeblebrox ali Ford Prefect. Nočem biti ne Črtomir ne Henry Wotton, ne Orest in morda še najmanj Faust. Mefisto, to že. Morda Anthime Armand-Dubois, simpatičen je. Vendar – nocoj ne mislim na to. Nočem odsevati nobene ideje, nočem je »čutno svetiti«. Hočem se kot usnjen fiks vbrizgati v vaše žile in vas omamiti, da se ne boste zlepa pobrali. Da boste postali od mene odvisni. Da vam razžrem jetra, da bodo kot »putrček« (bi rekel znanec s sodne medicine). Brez ideje. Pa še tega ne vem, zakaj. Zakaj raje enostavno ne uživam, tukaj v kleti K 4, s steklenico piva ob sebi, s princeso v naročju. Z uspavano princeso.

In že zraven mene sedi Bojan B. Zija v mojo uspavano lepotico. Zija in se reži. Ima me, da bi se razjezil. Kaj pa on ve o lepoti?! Vendar je boljši, kot bi pričakoval od njega – ne teži. Govori o drugih stvareh.

»Redarji so spet enega razstavili na prafaktorje,« pravi. »Ni hotel iti ven, potem ko so ga zbudili, ko je spal ob plesišču.«

»Pravilno! Zaspanost je treba izkoreniniti,« sem zamomljal in pogledal proti moji steklenici, iz katere so ravno izginjale zadnje kaplje v goltanec Bojana B. Tudi to je nekaj – občudovanja vredna nesramnost. Od občudovanja se pozabim razjeziti. In tako kar mirno gledam nekam mimo njega, ki zija po plesišču. Metanol imam v očeh.

V Španiji je lani zgorela neka diskoteka. Ljudje so se podušili v ogljikovem monoksidu. Skušam si predstavljati obraze okoli sebe. Študentke in študente, pijance, dijake, narkomane, mladoletnice, ki so skrivaj pobegnile skozi okno, potem ko so starši legli spat, boheme. Modrikasti obrazi, pomodrele ustnice. Počrnele oči. Držijo se za grlo. Se stiskajo v še zadnjem objemu. Zadnjemu trenutku želijo ukrasti vse. In jaz? Kot opiti Woland korakam med dušičimi se obrazi. Od samega zanimanja pozabim umreti. Tako preživim vse. Trik ne zveni slabo. Kot tisto – skočiš, pa se tako zaposliš s stvarmi okoli sebe, da pozabiš pasti dol. In v trenutku dekoncentracije zgrešiš zemljo, in že letiš; preživiš, medtem ko se gniloba plazi po tleh in počasi premika potemnele ustnice. Na kozlanje mi gre ob knjigah z naslovi: Učbenik življenja, Kako premagati... in začeti živeti, Z zdravo prehrano v... leta... Kdor zna in želi živeti, bo živel, kdor pa za to nima osnov, ne bo znal živeti, pa če prebere tisoč učbenikov. Pustite učbenike. Pustite dada.

Dolgčas je brez piva. Treba bo iti ponj. Bojan B. poleg mene se v ekstazi guga. Lana mirno, zaupljivo spi. Saj je ne morem pustiti! No, za trenutek jo bo pa že prijatelj popazil... Iz žepa izbrskam ostanke denarja. Sedemnajst dinarjev. Točno. Se pravi, ravno za zadnje pivo. Ah, žalostna stvar je zadnje pivo – kot, če smo romantični, zadnja solza iz očesa punce, ki si jo zapustil; znak, da je nastopil čas, ko boš zapustil

njeno zavest in njeno življenje, znak, da je del tvojega obstoja umrl. Pa pojdimo. Ampak le za trenutek.

»Popazi malo nanjo, boš?« pozorno pogledam Bojana B. Ta zaupljivo pokima in se ozre po Lani. Je že v redu, branil jo bo s svojim življenjem. Pravi prijatelj. Z rdečkastim mirom v očeh se odpravim proti šanku.

Za šankom je življenje drugačno. Ni tiste vročekrvnosti, ritma, divjanja, oči, za katerimi se skrivajo The Pixies. Tukaj vlada mrmranje. Besede se zvijajo in pokašljujejo v dimu cigaret, ki zavijajo prostor v nekakšno toplo sivino. Tisto sivino, ki pušča na obleki naslednji dan značilen žurerski vonj. Opazujem gnečo. Boj bo težak. Za šankom trojica hiti, da izpolni naročila. Ob sebi začutim Mirando P. Ima čop, svileni bluzo in črne najlonke z rožastim vzorcem.

»Prvi požirek bo moj!« glasno zahteva in se podrgne obme. No, kdo bi se mogel upirati? Gnetemo se v gosti masi naročil, ki vpijejo ena čez druga. V gneči mi uspe na hitro vreči še svojega. Pred menoj se pričara zarošena steklenica. Odrinem denar. Za seboj začutim Mirando P.

S polno glavo vina in s trto, vpleteno v lase, oh, antika, oh, zgodovina, kaj je človeško srce! Rože padajo v dvorano; Eva v beli tuniki se valja na ležišču z mano, usta ji žarijo kot kri. Ervin Fritz se odsmehlja v gneči proti plesišču. Deklica Miranda P. pije iz moje steklenice. Lepo jo je pogledati. Kot prerezano jabolko je. Okoli naju pa sami v prostor zagledani obrazi.

Odpravim se nazaj na plesišče. Obliva me vročica razgretih teles okoli sebe. Moja bela flanelasta srajca se opija z nočjo. Grejejo me Red Hot Chill Pepperi. Rad imam ostre začimbe. Nekaj imam torej tudi balkanskega. Ali raje – mediteranskega. In obožujem Španijo.

In sem pri klopi, kjer sem sedel. Lane ni. Tudi Bojana B. ni videti. Presenečen obstanem.

Kaj je zdaj to? Tukaj smo sedeli. Rekel sem mu, naj popazi nanjo, nanjo, dokler se ne vrnem. Bojan B. je resen človek. Odgovoren. Oziram se naokoli. Na plesišču sami zadovoljni obrazi, vrtijo se v krogih, kvadratnih in paralelogramih. Privzdiguje jih Miladojka Youneed. Lana? Iščem jo z razburkanimi očmi. Med telesi se suka poltema. Nikjer ni videti barve prečesanega lanu, nikjer omotičnih turkizov. Dobro, premislimo. Vsekakor sta sedela tu. Lana je spala, torej ni mogla oditi. Jo je odnesel? Ah, kje neki. Da bi jo nosil čez tole vrtoglavo plesišče, ni šans, prej bi ga pohodili plesoči manijaki. Oziram se v drugo smer, proti odru za plesiščem. Ne, tu ju ni. Kje za vraga sta?

Nagnem požirek hladne tekočine iz steklenice in se nebogljeno oziram okoli sebe. Kaj je z menoj? Kje sta? Ne, poiskati ju bo treba. Morda je z Lano kaj narobe. Zmajujem z glavo. Iščem znane obraze. Nikjer ni videti nikogar. Ozirajoč se okoli sebe, se odpravim v gnečo.

Miladojka je tako moreča, zdi se mi, kot da mi s trobentami in saksofoni hodijo po tilniku in mi teptajo male možgane. To me draži.

Lana? Lana, kličem. Oglasi se! Kaj je s teboj? Človek te samo za trenutek izgubi izpred oči... V hodniku pred plesiščem stojijo kavboji. Vesele pijejo in kadijo cigare. Zame se še zmenijo ne. Ima me, da bi jih vprašal za Lano, pa so videti tako nedotakljivi in vzvišeni, da si premislím. Nočem, da me ustrelijo.

Tukaj nekaj ni v redu. Pa tako lep večer je bil! Preklete, Lana, oglasi se! Oglasi se svojemu Tomažu S., čakam te. Se spominjaš, kako sva skupaj štopala po grški obali? Ob cesti sva žrla salamo, sir in olive in pila heinekena. V Sevilli sva se nalivala z Doble V in kadila hašiš, na postaji Paris-Austerlitz sva pila vino in jedla camembert – rekla si, da ti ni všeč, ker ima okus po penicilinu –, na Rabu sva ležala v vročem pesku in si barvala slana spolovila v rjavo, Lana, spomni se, ne zajebavaj me več, tega ne maram, kot takrat, ko si mi v Lizboni pustila listek – ne pozabi, to ni smešno, Lana... Okoli mene je tema. Hudiča, to nima smisla. Ljudje so se odmaknili nekam drugam, okoli mene se gibljejo nekakšne sence, silhete. Spreminjam se v sanjo. To je preklete. Čutim, da me bo nekdo nategnil. Pa ravno zdaj! Lana... Opazujem obraze. Smejijo se. Premikajo rjave steklenice in zelenkaste visoke kozarce. Giblje jih vihar glasbe, ki mi stiska čelo. Med njimi ni znanih obrazov. Odkorakam proti stranišču. Ven iz gneče! Gotovo je Lana tam. Na zrak je šla, kaj pa bi drugega. Le zakaj se tako bojim? V Ljubljani sem, blizu doma, blizu prostora, kjer me čakajo postelja in hladne rjuhe. Z vonjem po Lani in s paličicami kadila. Vse je v redu.

V predprostoru je gneče res manj. Pri stopnicah opazim celo Bojana M., naslanja se na vogal in se pogovarja z neko punkerico. Vsaj eden! Pristopim k njemu.

»... odličen film, ti povem, in Malcolm McDowell je na splošno najboljši britanski igralec,« je odločen Bojan M. Zarežim se mu in ga lopnem po rami. Nemudoma mi izmakne pivo in naredi požirek.

»Kje se klatiš? Nikogar znanega ni tam notri,« mu rečem. Bojan M. mi pokima in nadaljuje pogovor s punkico. Globoko zajemam zrak in se oziram po obrazih okoli sebe. Tukaj je svetlobe veliko več, barve pa niso tako žive; vse je nekako bolj mrtvo, na oblekah pa prevladuje črnina. Seveda, demoni so živahnejši v temi. Tukaj počivajo. Lane pa tudi tukaj ni. Opazujem punco v raztrganih kavbojkah in sanjarim. Če bi stopil k njej in jo vprašal: »Si videla Lano?«, bi mislila, da sem nor. To je problem, ponavadi me narobe razumejo. Pa nisem seksualni manijak, le rad jih imam. To je večni problem. Ne da se stopiti k puncici in ji reči: »I will ALWAYS love you«, ne da bi si mislila kaj čudnega, čeprav ji rečeš le resnico. Resnico... Pa ne, resnica je danes v drugih stvareh, vsaj tako se na splošno misli. Osebnostno pa mislim, da je resnica povsod tam, kjer si jo zamisliš. In zdajle si jo poskušam zamisliti, ko se oziram po ljudeh; vem, da imajo ob tej uri lepi, dobri in pravični iztaknjene oči in da je metafizika upepeljena. Pijem torej pivo in – čakam. Čakam, kot po navadi.

Bojan M. me pozorno opazuje. Ošinem ga s pogledom, njegove oči so strupene. Vprašujoče se obrnem k njemu. Nekaj časa se gledava, potem pomigne.

»Greva,« pravi. Malo sem presenečen, vendar ubogam, ko se obrne od stopnišča in odkoraka proti stranišču. Okoli vhoda je gneča, tukaj se menda najraje pogovarjajo. Pogovarjališče kluba K 4.

V stranišču je belina neonska in kričeča, da bode v oči. Stopiva mimo umivalnikov. Bojan M. odpre vrata kabine. Za njimi je tema. Stopnice. Stopi skozi vrata in mi pomigne. Odkoraka v temo; presenečen postojim, nato stopim za njim in zaprem vrata za seboj.

Znašla sva se v popolni temi. Kaj hudiča pa je zdaj to? Nisem vedel, da imajo v K 4 taka stopnišča. Že velikokrat sem bil tu na stranišču, pa tega še nisem opazil. Stopnice pod najinimi nogami so po otipu sodeč dokaj nove, niso zlizane, pa tudi posebno umazane ne – suhe so in hrapave. Pred seboj zaslišim odmev Bojanovih korakov. Radovedno mu sledim. Ko si odkašljam, se sliši rahel odmev praznega prostora. Tema kot v riti.

»Ej, Bojan,« pravim potih. Glas v temi odmeva, glasbe iz kluba se ne sliši. Bojan M. vprašujoče zamrmra. »Si bil že večkrat tukaj?«

Tišina, koraki. Bojan M. se v temi nasmehne, to se čuti kot rahla toplota, ki dihne nekje pred meno.

»Ah, seveda.«

Rad bi se malo ustavil, da spravim misli v red, pa se bojim, da mi bo v temi ušel. Sam se več niti obrniti ne bi znal. Zgoraj? Spodaj? Kdo bi vedel. In tako še naprej korakava. Tema je črna in morda malce modrikasta, v njej se sliši le topot dveh parov nog in dihanje. Neka čudna tesnoba me stiska v grlu. Le kam hudiča me pelje? Še sem omamljen od vsega viskija in piva, ki sem ga požrl; sicer pa tudi z Bojanom M. ne more biti bolje. V parku je lokal iz steklenice kot krava. Skušal sem si zamisliti, kako je zdajle zunaj. Nebo je gotovo še vedno toplo oranžno, kot ponavadi nad nočno Ljubljano; žari v omotični zadušljivosti. Morda že pihlja jutranja sapica. Kmalu bo dan. In Lana? Spet me prešine bodeč spomin. Kaj hudiča je z Lano? Skušam razločiti kaj okoli sebe. Ah, kje neki. Le kam hudiča greva? Preklemansko dolgo že hodiva. Blazno globoko morava že biti. Začenjalo me je skrbeti.

»Ti, a je še daleč?« vprašam in se oziram po črnini, ki mi prekriva oči. Prav moreča je že. Bojan M. pred menoj si odkašlja.

»Mmmm...« Sliši se zamolklo korakanje. Potem se le oglasi: »Ne preveč.«

Tema mi riše misli. Zadušljivo postaja, a morda je za spoznanje topleje. To me opogumlja; očitno bova le nekam prišla. Nekam, kjer je toplo; in morda tam človeku ponudijo tudi steklenico piva. Denarja sicer nimam več, pivo pa bi si človek menda prislužil že s tem, da je prekorakal vse te silne stopnice. Gluhota me boža po rokah. Skoraj se spotaknem. Kaj je z Lano? Na rokah čutim njene hrapave lase. Čutim,

kako mi je sesala prst. Čutim toploto na svojih kolenih. Okus po siru in olivah v ustih. In kako mi Doble V teče po grlu. Potem se skorajda zaletim v Bojana M., ki sunkovito ostane. Koraki utihnejo, v temi začutim prijem kljuka na vratih. Nekaj zaškripa.

»Tukaj sva,« pravi Bojan M. Vrata se odprejo, oblije naju svetloba, ki naju prvi hip povsem zaslepi.

S skrčenimi obraznimi mišicami mežikam in počasi odpiram zasoljene oči. Ja, očitno sva tukaj. Stopnic je konec in pred nama se odpira razsvetljena, topla soba. V njej skozi motne solze komaj razločim ogromne kupe navlake. Zdi se mi, da sva se znašla v podobi Melancholie; soba je polna nekakšnih instrumentov, čudnih naprav, koles, matematičnih risb in orodja; vse prekriva debel sloj prahu. Ne da se ugotoviti, od kod prihaja svetloba; vsekakor ni nikjer nobene luči, nobene sveče ali kakega drugega vira; kljub temu je vse prekrito z mehko kopreno nekakšnega nedoločnega sija. Res, šele zdaj sredi vse te mašinerije in navlake opazim mogočen sedež, razkošno prosojen in svetel, ki spominja na okrašeno straniščno školjko. Na njem sedi nekdo, ki je na pogled podoben kamnu jaspisu in sardiju; zdi se, da ga obdaja nekakšna smaragdna mavrica. Podoba me povsem prevzame; neka mogočnost in dekadentno razkošje se širita okoli njega, niti debele plasti prahu na kupih znanstvenih pripomočkov ju ne morejo zastreti. Osuplo stojim in zrem v podobo pred seboj. Česa takega ne bi pričakoval, ne nekje v globini pod K4; in tega nam ni nihče povedal! Bojan M. je stopil nekaj korakov naprej in potem molče, spoštljivo pokleknil. Čelo je pritisnil k tlom.

»Vreden si...« šepeta, »...da prejmeš slavo, čast in moč...« V sobi vlada tišina. Bojan M. kleči na tleh. Sedeči se ne premakne. Njegova glava je nekoliko postrani, videti je, kot da spi. Zdi se, kot da tudi njega prekriva prah, kot predmete v sobi, čeprav njegov sijaj prodira skozi in greje najine oči. Mir v sobi je čuden, rahlo uspavajoč. Bojan M. počasi dvigne glavo.

Zdaj se tudi jaz malo opogumim. Stopim korak naprej in pokleknem poleg Bojana M. Spoštljivo pritisnem čelo k tlom. Potem tiho, proseče zašepetam:

»Gospod, ali ti veš, kje je Lana?«

V sobi še naprej vlada tišina. Bojan M. počasi, previdno vstane. Nič se ne zgodi. Potem počasi stopi proti mirujočemu bitju na toplem, izžarevajočem prestolu. Obstane pred njim. Iztegne roko. Mirujočega prime za zapestje.

Nekaj sekund je v sobi popoln mir. Bojan M. sedečemu otipava utrip. Oni se ne zgame. Potem Bojan M. počasi, razočarano izpusti njegovo roko.

»Ah, sranje,« pravi, »umrl je.«